

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Mercado de Trabajo na Perspectiva Histórica		Código	650G01038
Titulación	Grao en Ciencias Empresariais			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Economía Aplicada 1			
Coordinación	Casal Rodríguez, Bruno	Correo electrónico	bruno.casal@udc.es	
Profesorado	Casal Rodríguez, Bruno	Correo electrónico	bruno.casal@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Análise das características e funcionamento interno do mercado de traballo durante o período contemporáneo prestando especial atención aos cambios nas condicións laborais, os custos salariais e as vías de negociación entre os diferentes axentes económicos, tendo en conta que o traballo non só representa unha peza fundamental da función de produción senón tamén unha parte esencial das estruturas sociais, a distribución do valor económico creado e a transmisión do recoñecemento colectivo.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	CE1 - Aprender a aprender, por exemplo, cómo, cándo, ónde novos desenvolvementos persoais son necesarios.
A3	CE3 - Comprender detalles do funcionamento empresarial, tamaño de empresas, rexións xeográficas, sectores empresariais, vinculación con coñecemento e teorías básicas.
A5	CE5 - Comprender a tecnoloxía nova e existente e o seu impacto para os novos/futuros mercados.
A9	CE9 - Comprender os principios éticos, identificar as implicacións para as organizacións empresariais, deseño de escenarios.
A11	CE11 - Definir criterios de acordo de cómo unha empresa é definida e vincular os resultados coa análise do entorno para identificar perspectivas.
A16	CE16 - Identificar aspectos relacionados e comprender o seu impacto na organización empresarial.
A17	CE17 - Identificar o impacto dos elementos micro e macroeconómicos na organización empresarial.
A18	CE18 - Identificar as características dunha organización.
A19	CE19 - Identificar novos desenvolvementos de organizacións empresariais para afrontar con éxito o entorno cambiante.
A20	CE20 - Identificar e operar o software adecuado. Diseñar e implementar sistemas de información.
A21	CE21 - Identificar e utilizar as ferramentas adecuadas de matemáticas e estatística.
A22	CE22 - Planificar e xestionar os recursos humanos das organizacións.
A24	CE24 - Derivar dos datos información relevante imposible de recoñecer por non profesionais.
B1	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeneral, e se adoita encontrar a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
B2	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B3	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B4	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado.
B5	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.

B6	CG1 - Que os estudantes formados sexan profesionais versátiles, capacitados tanto de iniciar o seu propio negocio como de desempeñar labores de deseño, planificación, organización, xestión, asesoramento e avaliación nas áreas e departamentos contables, financeiros e fiscais de organizacións empresariais, con especial referencia ás pequenas e medianas empresas.
B7	CG2 - Que os estudantes posúan unha elevada capacitación metodolóxica de xestión e tratamento da información que lles proporcione vantaxes competitivas, non só no seu labor profesional, senón nunha sociedade global en permanente transformación. Para iso, o Grao debe estar dotado dun axeitado nivel de interdisciplinidade, transversalidade e integración nas súas materias.
B8	CG3 - Que os estudantes presten especial atención aos cambios que, tanto en conceptos, coma en metodoloxía ou en aplicacións, implican no mundo empresarial as novas tecnoloxías da información e as comunicacións. Así mesmo deben poder obter e actualizar os coñecementos específicos que teñan como base a aparición de novas leis e regulamentos que afecten ao mundo fiscal, financeiro ou contable.
B9	CG4 - Que os estudantes integren a aprendizaxe na súa vida e no seu labor profesional, a través da metodoloxía de ensino que lles achega o Grao, o cal lles proporciona unha formación básica xeral que servirá como puntal para a formación continua ao longo da vida.
B10	CG5 - Que os estudantes teñan unha perspectiva integral e destreza no manexo dos conceptos, técnicas e ferramentas empregados en cada unha das diferentes áreas funcionais, con especial referencia ás contables, financeiras e fiscais da empresa; así como entender as relacións que existen entre elas e cos obxectivos xerais da organización. Todo iso tendo en conta os principios de sustentabilidade e responsabilidade social das mesmas.
B11	CG6 - Que os estudantes saiban identificar e anticipar oportunidades, asignar recursos, organizar a información, realizar asesoramento fiscal e contable, control orzamentario, xestión de tesouraría, auditorías de contas e temas concursais (suspensións de pagamentos e quebras), tomar decisións en condicións de incerteza e avaliar resultados.
B12	CG7 - Que os estudantes sexan capaces de liderar proxectos nas áreas de valoración da empresa, de dirección estratéxica e financeira; deben poder entender a información contable das empresas co fin de obter conclusións e realizar predicións tanto sobre rendementos coma sobre riscos futuros.
B13	CG8 - Que os estudantes identifiquen os requisitos legais da información financeira aos que a empresa debe enfrontarse.
B14	CG9 - Que os estudantes manifesten respecto aos dereitos fundamentais e de igualdade entre homes e mulleres, o respecto e a promoción dos Dereitos Humanos e os principios de igualdade de oportunidades, non discriminación e accesibilidade universal das persoas con discapacidade.
C1	CT1 - Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	CT2 - Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	CT3 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	CT4 - Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	CT5 - Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	CT6 - Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	CT7 - Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	CT8 - Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	Coñecer e entender a realidade económica internacional e española, as súas transformacións no longo prazo, os sectores produtivos, e as institucións económicas e a súa evolución	A1 A3 A11 A17 A22	B3 B7
Apreciar o papel desempeñado polos factores económicos e os factores institucionais nos procesos de desenvolvemento económico	A1 A3 A17	B9	

Análise das variables que determinaron o liderado occidental no proceso de crecemento económico contemporáneo	A3 A11 A19	B1 B5	
Establecer comparacións entre os diferentes mercados de traballo ao longo do tempo e dos países	A11 A19		
Apreciar como as diferenzas nos ámbitos culturais, legais, políticos, sociais... etc afectaron ao funcionamento dos mercados de traballo e os dereitos dos traballadores e o seu benestar.	A11 A19		
Axudar a entender a orixe e persistencia das desigualdades socio-económicas entre os diferentes países	A3		C6 C8
Mostrar a existencia dunha realidade laboral plural, diversa e dinámica, que non pode aprenderse cunha teoría ou un modelo universal			C4
Comprender como o factor traballo reaccionou ante os cambios nos mercados, as tecnoloxías e as institucións dende unha perspectiva de longo prazo	A3 A5 A11 A17	B8	C7
Capacidade de expresión, oral e escrita		B4	C1 C2
Capacidade de busca, selección e elaboración de información	A24	B13	C6
Capacidade de aplicación dos coñecementos adquiridos a través da interpretación do material estatístico, gráfico e documental		B2 B10	C3 C6
Destreza na aplicación de técnicas cuantitativas para o tratamento de repertorios estatísticos	A1		C4
Avaliar o comportamento, a cultura e a estratexia das empresas	A20 A21 A24	B11	
Estimular o desenvolvemento do afán de superación e liderado, favorecendo a capacidade de convicción e de aceptación dos puntos de vista dos demais	A21		
Potenciar a creatividade e a innovación		B6 B12	C1 C4 C6
Fomentar a iniciativa persoal e emprendedora			C5 C7
Xestionar o cambio con eficacia e responder a demandas cambiantes	A16 A18		C7
Asumir responsabilidades á hora de lograr unha aprendizaxe e un desenvolvemento persoal e profesional (Planificación do Desenvolvemento Persoal)	A1		C3 C7
Contribuír ao recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade		B14	C4
Facilitar o desenvolvemento dun compromiso ético	A9		C4

Contidos	
Temas	Subtemas
Introdución	0. O traballo na economía teoría económica: unha perspectiva histórica 0.1. Terminoloxía básica 0.2. Panorama no longo prazo
TEMA 1. O Factor humano na Revolución Industrial	1. A formación dunha nova clase social: da servidume ao proletariado 2. Empresarios e traballadores no novo mercado laboral industrial 3. O abstencionismo do Estado liberal nas relacións laborais 4. Nacemento e evolución do movemento obreiro

TEMA 2. Factor Traballo, Segunda Revolución Industrial e Estado Providencial (1870-1945)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Taylor, Ford e a Organización Científica do Traballo 2. Movemento Obreiro e regulación sociolaboral 3. Niveis de vida, educación e migracións internacionais 4. Orixes e desenvolvemento do Estado Providencial
TEMA 3. A idade dourada e o Estado do Benestar dende a perspectiva do mercado de traballo (1945-1973)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Un novo marco de negociación colectiva: dereitos laborais e salariais 2. Cambios na oferta e demanda de traballo 3. Salarios, produtividade e distribución da renda 4. A consolidación do Estado do Benestar
TEMA 4. Mercado de traballo e globalización (1974-2012)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Forza de traballo global? 2. Os traballadores no Norte e no Sur 3. A crise do Estado do Benestar 4. Problemas e retos do mercado de traballo na actualidade

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A5 A9 B8 B13 C7	1	1	2
Lecturas	A1 C5 C8	6	12	18
Traballos tutelados	A18 A19 A20 A21 A24 B2 B3 B7 B12 C3	5	30	35
Presentación oral	C1 C2	6	6	12
Discusión dirixida	B4 B9 B11 C4 C6	5	0	5
Sesión maxistral	A3 A11 A16 A17 A22 B5 B6 B10 B14	17	51	68
Proba obxectiva	B1	2	0	2
Atención personalizada		8	0	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Se aproveitarán estas horas para explicar a dinámica de traballo do curso
Lecturas	A profesora propoñerá ao inicio de curso un conxunto de lecturas obrigatorias, complemento da materia explicada nas clases maxistras, que servirá ademais para a elaboración dos traballos obrigatorios de curso
Traballos tutelados	<p>Os estudantes deberán realizar durante o curso un traballo individual /equipo (a organización dependerá do número de estudantes matriculados na materia). O traballo desenvolverase nas seguintes fases:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) A profesora da materia presentará un listado de traballos o primeiro día de curso entre os que poderán elixir os estudantes ata o 30 de setembro de 2014. 2) Unha vez configurado o equipo e elixido o tema, a profesora asignaralles fontes bibliográficas e cuantativas para poder realizar este. 3) Os estudantes deberán de entregar por escrito antes do 31 de outubro de 2014 un índice do traballo e os principais obxectivos deste. Os estudantes presentarán en clase para a súa discusión esta primeira formulación do traballo 4) O traballo definitivo entregarase por escrito antes do 28 de novembro de 2014 ás 14 horas. <p>O traballo poderá ter unha extensión máxima de 10 páxinas (letra Arial 12, interlineado 1,5, marxes 2,5) e cumprirá o formato do equipo dos TFG.</p>

Presentación oral	Os traballos realizados durante o curso (apartado anterior) serán presentados por todos os membros de cada equipo en horario de clase durante o mes de decembro de 2014. Con este fin utilizarase unha presentación de power point (ou outro programa similar) que recolla os obxectivos, principais puntos analizados (con apoio de datos cuantitativos) e conclusións obtidas do traballo
Discusión dirixida	Os estudantes discutirán as presentacións dos traballos de curso realizadas polos seus compañeiros en clase. O obxectivo é abrir un debate sobre as temáticas formuladas
Sesión maxistral	Nestas sesións a profesora impartirá as pautas clave de cada un dos puntos incluídos no temario da materia. Esta materia debe ser preparada co traballo persoal do estudante e coa axuda dos restantes instrumentos bibliográficos e cuantitativos que ofrece o curso
Proba obxectiva	A proba obxectiva consistirá nun exame escrito onde os estudantes terán que demostrar o dominio da materia explicada en clase a través das sesións maxistrais e os traballos realizados na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lecturas	En cada un dos apartados, procurarase a atención personalizada de cada estudante a través das sesións presenciais en clase e en horario de tutoría. Así mesmo, realizaranse actividades de orientación docente para preparar a materia e elaborar os traballos obrigatorios de curso nas titorías de grupos reducidos (4 horas para cada grupo de 15 alumnos) durante o curso.
Presentación oral	
Traballos tutelados	
Sesión maxistral	

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Lecturas	A1 C5 C8	O seu contido avaliarase conxuntamente coas sesións maxistrais na proba escrita	10
Presentación oral	C1 C2	Os traballos realizados durante o curso serán obrigatoriamente presentados e explicados en clase por todos os compoñentes de cada equipo. A profesora e os restantes estudantes poderán realizar preguntas sobre o contido do traballo. Se esta presentación oral non se producise por parte dalgún equipo (salvo nos casos xustificadas previstos na normativa académica) a nota do traballo computaría na cualificación final do alumno. É dicir, a nota final do alumno sería unicamente aquela obtida no exame final da convocatoria oficial.	10
Traballos tutelados	A18 A19 A20 A21 A24 B2 B3 B7 B12 C3	Para que un traballo sexa válido e poida computar na nota final deben cumprirse as seguintes condicións: 1. O traballo debe estar baseado nalguna das liñas temáticas propostas pola profesora ao inicio de curso. 2. O equipo de traballo debe utilizar todos os materiais indicados pola profesora para a súa elaboración. 3. O equipo de traballo debeu presentar e explicado en clase o seu índice e obxectivos 2. O traballo debe ser entregado á profesora por escrito xunto coa presentación de power point antes do 30 de novembro de 2014, cumprindo o formato xa indicado.	40
Sesión maxistral	A3 A11 A16 A17 A22 B5 B6 B10 B14	A súa avaliación realizarase basicamente mediante unha proba obxectiva que terá lugar nas convocatorias oficiais. No exame valorarase a capacidade de expresión, o manexo e dominio do vocabulario específico, a capacidade analítica e sintética e o coñecemento dos contidos do programa.	40

Observacións avaliación

O estudante superará a materia

cando alcance unha cualificación mínima de 5 puntos (sumando a cualificación do traballo de curso e a nota obtida no exame da convocatoria oficial).

A asistencia a clase e a participación nas

actividades realizadas na aula serán decisivas para elaborar a cualificación final dos alumnos dubidosos, aos que lles falten poucas décimas para o aprobado ou para subir nota.

Os estudantes que

participen en actividades cuxo peso na avaliación final sexa menor do 20% (equivalente a 2 puntos na nota final) terán como nota final non presentado.

Está prohibido acceder á aula do exame con cualquier

dispositivo que permita a comunicación co exterior e/ou almacene información. Así mesmo, é necesario que cada estudante que desexe

realizar o exame se identifique correctamente co D.N. I. ou similar antes de acceder á aula onde se vaia realizar a proba

OPORTUNIDADE ADELANTADA: O criterio de avaliación para a segunda oportunidade será o mesmo que opere na oportunidade adiantada de avaliación

Fontes de información

Bibliografía básica

Bibliografía Addison, J. T. y Welfens, P. J. (1998): Labor markets and social security : wagecosts, social security financing and labor market reforms in Europe . Berlin:Springer. AIZPURU, Mikel y RIVERA, Antonio (1994), Manual de historia social del trabajo ,Siglo XXI, Madrid. ALDCROFT, D. H. (2003): Historia de la economía europea, 1914-2000, Barcelona, Crítica. Alonso Benito, L. E. (1999): Trabajo y ciudadanía. Estudios sobre la crisis de la sociedad salarial . Madrid, Editorial Trotta. Alonso Olea, Manuel. (1987): De la servidumbre al contrato de trabajo , Madrid : Tecnos. Alvirra, Rafael...[et al.] (2003): Sociedad del trabajo y sociedad del conocimiento en la era de la globalización ,Madrid : Prentice Hall. Ambrosius, G. y Hubbard, W. H. (1992): Historia social y económica de Europa en el siglo xx .Madrid: Alianza. ARENAS POSADAS Carlos (2003), Historia Económica del Trabajo: (Siglos XIX y XX), Tecnos, Madrid. AROSTEGUI, Julio, BUCHRUCKER, Cristian y SABORIDO, Jorge (2002), El mundo contemporáneo. Historia y problemas, Crítica, Barcelona. Auer, P. [ed.] (2001): Changing labour markets in Europe: the role of institutions and policies . Geneva: International Labour Office. Babiano Mora, J. (1995): Emigrantes, cronómetros y huelgas. Un estudio sobre el trabajo y los trabajadores durante el franquismo (Madrid, 1951-1977) .Madrid: Siglo XXI. Babiano Mora, J. (1998): Paternalismo industrial y disciplina fabril en España (1938-1958) . Madrid: CES. BALDWIN, P. (1992): La política de solidaridad social. Bases sociales del Estado del bienestar europeo, (1875-1975). Madrid, MTSS. Borderías, C. y López Guallar, P. (2001), La teoría del salario obrero y la subestimación del trabajo femenino en Ildelfonso Cerdà , Quaderns del Seminari d'Historia de Barcelona, monográfico nº 5, Barcelona: Ayuntamiento de Barcelona. Borderías, Cristina (2007): Género y políticas del trabajo en la España contemporánea :1836-1936 , Barcelona : Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona : Icaria. Borderías, Cristina (2009): La historia de las mujeres: perspectivas actuales, Asociación Española de Investigación en Historia de las Mujeres . Coloquio Internacional (13º. 2006 Barcelona), Barcelona: Icaria. CARRERAS, A. Y TAFUNELL, X. Historia económica de la España contemporánea, Barcelona, Crítica. CASTILLO, S., y otros (eds.) (2007), Estados y relaciones de trabajo en la Europa del siglo XX , Fundación Largo Caballero y Editorial Cinca, Madrid. COMÍN, F., HERNÁNDEZ, M. y LLOPIS, E. (eds.), (2005), Historia económica mundial. Siglos X-XX , Barcelona, Crítica. Coriat, Benjamín (1982): El taller y el cronómetro. Ensayo sobre el taylorismo, el fordismo y la producción en masa, Madrid, Siglo XXI. CRUZARTACHO, S. Y PONCE ALBERCA, J. (coord.) (2011), El mundo del trabajo en la conquista de las libertades , Universidad de Jaén, Jaén. CRUZ, R. Y PÉREZ LEDESMA, M. (1997), Cultura y movilización en la España contemporánea , Madrid, Alianza Editorial. DELA CALLE, M. D. Y REDERO SAN ROMÁN, M. (eds.) (2008), Movimientos sociales en la España del siglo XX , Eds. Universidad de Salamanca. De la Torre, J. y Sanz Lafuente, G. [eds.] (2009): Migraciones y coyuntura económica del franquismo a la democracia . Zaragoza: Prensas Universitarias de Zaragoza. DUNLOP, J. T. (1978): Los sistemas de relaciones laborales, Madrid. MTSS. Dunlop, John T. Walter Galenson (1985): El trabajo en el siglo XX , Madrid : Ministerio de Trabajo y Seguridad Social. Ehmer, Josef and Catharina Lis (2009): The idea of work in Europe from antiquity to modern times , Farnham : Ashgate. Espina, Á. (1982): ¿La participación femenina en la actividad económica. El caso español?, en R. Conde [Comp.], Familia y cambios social en España , pp. 283-349. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas. Espina, Á. (2005): ¿¿Existe un modelo europeo de empleo? El proceso de Luxemburgo?, Boletín ICE , 820, pp. 123-167. Fernández Fernández, Melchor y Víctor Montuega Gómez (coordinadores) (2009): El mercado de trabajo en España : otros aspectos relevantes, Santiago, Lóstrego. Fina Sanglas, L. (2001): Mercado de trabajo y políticas de empleo , Madrid: CES. Fina Sanglas, L., González de Lena, F. y Pérez Infante, J. I. (2001): Negociación colectiva y salarios en España .Madrid: CES. Gallego Abaroa, Elena (2010): Historia breve del mercado de trabajo : (de los orígenes a J.M. Keynes), Madrid : Ebooks. Gálvez Muñoz, L. (2006): ¿Los mercados de trabajo en la España del siglo XX?, en A. González Enciso y J. Manuel Matés [coord.] Historia Económica de España , pp. 833-858. Barcelona: Ariel. Gálvez Muñoz, L. (2010): ¿Paro sin seguro de desempleo: la lucha contra la desocupación durante el primer franquismo (1939-1961)?, Revista de la Historia de la Economía y de la Empresa , 4, pp. 251-284. Gálvez Muñoz, L. y Rodríguez Modroño, P. (2005): ¿Rigidez y flexibilidad en los mercados de trabajo en España. Una visión de largo plazo?, Temas Actuales de Economía , vol. 1, pp. 199-234. García, G. y Ródenas, C. (1999): ¿Mercado de trabajo?, en J. L. García Delgado [dir.]: Lecciones de economía española , pp. 277-305. Madrid: Civitas. Gómez, S.; Contreras, I. y Gracia, M. D. (2009): Las reformas laborales en España y su impacto real en el mercado de trabajo en el período 1985-2008 . Navarra: IESE. González Moreno, Beatriz (2002): El estado social : naturaleza jurídica y estructura de los derechos sociales , Madrid: Civitas. Hepple, Bob and Bruno Veneziani (ed.) (2004): The transformation of labour law in Europe : a comparative study of 15 countries, 1945-2004. HOBBSAWM, E. (2005): Historia del siglo XX (1914-1991), Barcelona, Crítica. Hobsbawm, E. J. (1987): El Mundo

del trabajo estudios históricos sobre la formación y evolución de la clase obrera ,Barcelona : Crítica [etc.], D.L. Lind, J.,Knudsen, H. y Jørgensen, H. [ed.] (2004): Labour and employment regulation in Europe . Brussels: Peter Lang.

Linden, M. van der. (2006): Historiatransnacional del trabajo, Alzira (Valencia) :Centro Francisco Tomás yValiente UNED : Fundación Instituto de Historia Social, D.L. Malo de Molina, J. L. (1984): El mercadode trabajo y la estructura salarial el caso español, 1963-1975 . Madrid:Ministerio de Trabajo y Seguridad Social Malo de Molina, J. L. (1993): ?Mercado detrabajo: empleo y salarios. Distorsiones y ajustes?, en J. L. García Delgado[dir.], España, Economía , pp. 1149-1178. Madrid: Espasa-Calpe. Malo, M. A.(2005): ?La evolucióninstitucional del despido en España: una interpretación en términos de unaccidente histórico?, Revista de Historia Económica , vol. XXIII (1), pp.83-115.

Maluquer, J. y Llonch, M. (2005): ?Trabajo y relaciones laborales?, en A. Carreras y X. Tafunell [coord.]: Estadísticas Históricas de España. Siglos XIX y XX ,pp. 115-1246. Madrid: Fundación BBVA.vol. III. MANZANARES MARTÍNEZ, D. A.; MARTÍNEZ SOTO, A. P. (1999): Historia social y económica contemporánea, Murcia, DM-ICE Universidad Murcia.Miguélez, F. y Prieto, C. [dir.] (1999): Las relaciones de empleo en España . Madrid: Siglo XXI. MIGUELEZ,F.; PRIETO, C. (Coord.) (1991): Las relaciones laborales en España, Madrid,MTSS.Molinero, C. e Ysàs, P. (1998): Productores Disciplinados y Minorías Subversivas Clase Obrera y Conflictividad Laboral en la España Franquista . Madrid: Siglo XXI. Moreno Fernández, José Ramón (2003): Materialespara la historia de las relaciones laborales, Madrid : Tecnos Moulrier-Boutang,Yann. (2006): De la esclavitud al trabajo asalariado ,Tres Cantos (Madrid), Akal Munk, Ronaldo (2008): Globalización ytrabajo:la nueva "Gran Transformación ", [Barcelona?] : El viejotopo NASH,M. (2004), Mujeres en el mundo. Historia, retos y movimientos , Madrid,Alianza Editorial.Navarro, V. (2009): La situación social en España. Madrid: Biblioteca Nueva Fundación F. Largo Caballero. Navarro, V., Tur, M. y Campa, M. (2009): ?La situación de la clase trabajadora en España. Una comparación con los paísesde la UE-15 y EEUU?, El Viejo Topo , enero, pp. 121-133. Pérez Domínguez, C. A. (1994): ?El sistema de relaciones laborales en España: una revisión de la historia reciente?, Analesde estudios económicos y empresariales , 9, pp. 273-292. Pérez Infante, José Ignacio (2010): Lanegociación colectiva y los salarios en España: características y propuestasdereforma , documento inédito, Madrid,http://www.ugt.es/actualidad/2010/julio/LA_NC_Y_LOS_SALARIOS_EN_ESPANA.pdfPÉREZLEDESMA, M. Y CRUZ MARTÍNEZ, R. (1997), Cultura y movilización en la España contemporánea, Madrid, Alianza Editorial.POLLARD,S. (1991): La conquista pacífica. La industrialización de Europa, 1760-1970,Pons J.ySilvestre, J. (coords.) (2010), Los orígenes del estado de bienestar en España: los seguros de accidente, vejez, desempleo y enfermedad, Pressas Universitarias de Zaragoza. Prados dela Escosura, L. (2003): Elprogreso económico de España (1850-2000). Madrid: Fundación BBVA. Prieto, Carlos (1994): Los trabajadores y sus condiciones de trabajo, Madrid: Ediciones HOAC RECIO,A (1997), Trabajo, personas, mercados. Manual de economía laboral, Icaria-Fuhem, Barcelona.Reich,Michael (2010): Labor in the era of globalization , New York : Cambridge University Press Ritter,G. A. (1991): El estado social, suorigen y desarrollo en una comparación internacional, Madrid, Ministerio deTrabajo y Seguridad SocialRodríguez Labandeira, J. El trabajo ruralen España (1876-1936). Madrid;1991. Ruesga, S. M.,Valdés Dal-Ré, F. y Zulfiaur,J. M.[coord.] (2005): Transformaciones laborales en España. A XXV años de lapromulgación del Estatuto de los Trabajadores . Madrid: Ministerio deTrabajo y Asuntos Sociales. Sala Franco, T. (2005): ?Lastransformaciones del Estatuto de los Trabajadores a lo largo de veinticinco años de vigencia?, en S.M. Ruesga, F. Valdés Dal-Ré y J.M. Zulfiaur [coord.]: Transformacioneslaborales en España. A XXV años de la promulgación del Estatuto de los Trabajadores , pp. 259-270. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.Salort i Vives, S. (2012): Revoluciones industriales, trabajo y Estado de bienestar. La gran ruptura mundialcontemporánea , Madrid: SilexSARASÚA,C. Y GÁVEZ, I. (coords.) (2003), ¿Privilegios o eficiencia?: mujeres y hombres en los mercados de trabajo ?, Alicante, Servicio de Publicaciones dela Universidad de Alicante.Sarasúa, C. y Molinero, C. (2009): ?Trabajoy niveles de vida en el Franquismo. Un estado de la cuestión desde una perspectiva de género?, en C. Borderías [eds.]: La Historia de las mujeres:perspectivas actuales, pp. 309-354. Barcelona: Icaria. Sarasúa, Carmen (2005): Trabajo y trabajadores en la España del siglo XIX., Working Papers (Universitat Autònoma de Barcelona. Unitat d'Història Econòmica), Nº. 7 http://www.h-economica.uab.es/wps/2005_07.pdfSarasúa, Carmen y Lina Gálvez (eds.) (2003): Privilegios o eficiencia? mujeres y hombres en los mercados de trabajo, Publicación Alicante: Universidad de Alicante, 2003 Segura Sánchez, J. (2004): ?Las reformas delmercado de trabajo español?, en E. Fuentes Quintana [dir.]: Economía yEconomistas españoles. La economía como profesión , vol. 8, pp.699-714.Barcelona: Galaxia-Gutenberg-Círculo de Lectores. Serrano Martínez, Á. y Malo de Molina, J.L.(1979): Salarios y Mercado de Trabajo en España . Madrid: H. Blume. SHUBERT,A. (1990): Historia Social de España

(1800-1990), Madrid, Nerea.Silver, B. J. (2005): Fuerzas de trabajo: los movimientos obreros y la globalización desde 1870, Madrid, Akal. SOTOCARMONA, A. (1989): El trabajo industrial en la España contemporánea, 1874-1936, Barcelona, Anthropos. Soto Carmona, A. El trabajo industrial en la España contemporánea, 1874-1936. Barcelona; 1989. TARRON, S. (2004), Poder en movimiento. Los movimientos sociales, la acción colectiva y la política, Madrid, Alianza Editorial. TILLY, CH. (2008), Los movimientos sociales, 1768-2008: desde sus orígenes, Crítica, Barcelona. TOHARIA, L. (1983), El mercado de trabajo: teorías y aplicaciones, Alianza Universidad, Madrid. Toharia, L. (1983), Introducción en Toharia, L. (Comp.): El mercado de trabajo: Teorías y aplicaciones. Alianza Universidad Textos, Madrid, págs. 9-37. Toharia, L. (2003): ¿El mercado de trabajo en España, 1978-2003?, Boletín Económico ICE, 811, pp. 203-220. Toharia, L. [dir.] (1998): El mercado de trabajo en España. Madrid: Mc Graw-Hill. Torres López, Juan y Montero Soler, Alberto: Trabajo, empleo y desempleo en la teoría económica: la nueva ortodoxia, Principios N°3/2005, 5-34 http://www.fundacionsistema.com/media/pdf/ppios3_torres-montero.pdf TORTELLA, G. (2005), Los orígenes del siglo XX. Un ensayo de historia social y económica contemporánea, Madrid, Taurus. Van der Linden, M. (2008): Workers of the world: essays toward a global labor history. Leiden: Brill. Vilar Rodríguez, M. (2006): ¿La distribución funcional de la renta en España entre 1914 y 1959: Una propuesta de análisis?, Investigaciones de Historia Económica, 6, pp. 105-136. Vilar Rodríguez, M. (2009): Los salarios del miedo. Mercado de trabajo y crecimiento económico en España durante el franquismo. Santiago de Compostela: Fundación 10 marzo. Vilar Rodríguez, M. (2012): ¿De aquellas arenas estos lodos: el mercado de trabajo en España desde una perspectiva histórica?, Revista Galega de Economía 21, Villares, R. (ed.) (2007): O mundo do traballo en Galicia, Santiago, FEUGAVVAA (2011): El trabajo y la Memoria Obrera, Guadalajara: Archivo Histórico Provincial de Guadalajara VVAA (2012): El mercado de trabajo en la obra de Luis Toharia, Madrid, Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Subdirección General de Información Administrativa y Publicaciones YSAS, P. (2008), ¿El movimiento obrero durante el franquismo. De la resistencia a la movilización (1940-1975)?, Cuadernos de Historia Contemporánea, Vol. 30, pp. 165-184. Zamagni, V. (2002): Historia económica de la Europa contemporánea de la revolución industrial a la integración europea. Barcelona: Crítica.

Bibliografía complementaria	Na páxina web de moodle, colgaranse as lecturas obrigatorias correspondentes a cada tema, que se debaterán en clase como parte da materia de exame
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

O alumnado terá a obriga de consultar con regularidade a páxina de moodle da materia, pois será a vía que a profesora utilizará para colgar información sobre todos os aspectos relacionados coa materia. Esta materia esta deseñada para que os estudantes poidan mellorar a súa preparación de cara á elaboración e presentación do traballo de fin de grao

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías